

dnia 19. 12. 2025

W P L Y N Ę Ł O

RPL/23695/2025

Data: 2025-12-19

dr hab. Iwona Jażewicz, prof. UP
Instytut Geografii
Uniwersytet Pomorski w Słupsku

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Aleksandry Werner pt. „Koncepcja kreowania produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami” wykonanej w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej Uniwersytetu Szczecińskiego pod kierunkiem dr hab. Beaty Meyer, prof. US (promotor) i dr Agnieszki Sawińskiej (promotor pomocniczy)

Uwagi wstępne

Przedmiotem niniejszej recenzji jest rozprawa doktorska Pani mgr Aleksandry Werner pt. „Koncepcja kreowania produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami” przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Beaty Meyer, prof. US i promotorki pomocniczej dr Agnieszki Sawińskiej. Podstawą formalną recenzji jest pismo z dnia 16 października 2025 r. Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej Uniwersytetu Szczecińskiego Pana dr hab. Przemysława Pluskota, prof. US w sprawie powierzenia mi w oparciu o Uchwałę Rady Naukowej Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej Uniwersytetu Szczecińskiego oceny rozprawy doktorskiej mgr Aleksandry Werner.

Należy podkreślić, iż tematyka recenzowanej rozprawy mieści się w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna w zakresie turystyki, zaś sama praca prezentuje treści pozostające w nurcie rozważań nad turystyką osób z niepełnosprawnościami. Co prawda rozwój turystyki tej grupy rozpoczął się stosunkowo niedawno, to obecnie zyskuje ona coraz większe znaczenie. Sektor turystyczny coraz bardziej dostrzega potencjał w tej grupie klientów, jednak jest to jeszcze obszar turystyki, który pozostaje w dużej mierze słabo zagospodarowany. W mojej ocenie recenzowana rozprawa wypełnia w istotny sposób niszę badawczą, z jednej strony na płaszczyźnie teoriopoznawczej poprzez opracowanie koncepcji kreowania produktu turystycznego dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, z drugiej strony w wymiarze praktycznym wskazuje na liczne rekomendacje dla interesariuszy z branży turystycznej.

Cel i zakres pracy

Za główny cel pracy mgr Aleksandra Werner przyjęła opracowanie koncepcji kreowania produktu turystycznego dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (str.10). Doktorantka sformułowała ponadto cele szczegółowe, do których zaliczyła:

- identyfikację motywów zachowań i oczekiwań osób z niepełnosprawnościami wobec produktu turystycznego;
- wyodrębnienie i klasyfikację kluczowych barier kreowania produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami;
- zidentyfikowanie rozwiązań wspierających dostępność produktu turystycznego.

Autorka określiła również cel użytkowy tj. opracowanie rekomendacji aplikacyjnych dla interesariuszy z sektora turystycznego. Moim zdaniem zarówno cel główny jak i cele szczegółowe zostały określone w sposób prawidłowy i bardzo ambitny. Należy podkreślić, że na szczególną uwagę zasługuje cel aplikacyjny rozprawy, bowiem wskazanie możliwości wykorzystania pozyskanej wiedzy czyni pracę naukową bardziej wartościową i użyteczną.

Do realizacji celów rozprawy doktorskiej mgr Aleksandra Werner zaprojektowała również hipotezę główną (H0) tj. „Proces kreowania produktów turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami jest uwarunkowany specyficznymi oczekiwaniami tej grupy oraz występowaniem różnorodnych barier w dostępności”, a także prezentuje 3 hipotezy szczegółowe, w których zakłada, że:

1. Wykluczenie osób z niepełnosprawnościami z korzystania z produktów turystycznych jest efektem braku lub częściowo ograniczonego dostępu do rzetelnej informacji o produktach turystycznych (H1);
2. Bariery psychospołeczne mogą stanowić dla osób z niepełnosprawnościami równie poważne wyzwanie jako bariery urbanistyczne i architektoniczne podczas chęci skorzystania z produktów turystycznych (H2);
3. Motyw zdrowotny korzystania z produktu turystycznego jest uważany za najważniejszy przez osoby z niepełnosprawnościami fizycznymi, wzrokowymi i słuchowymi (H3).

W mojej opinii postawione hipotezy badawcze zawierają zmienne wyjaśniane i zmienne wyjaśniające, są dobrze sformułowane oraz powiązane z problematyką pracy, mają oryginalny charakter i pozwalają na zastosowanie holistycznego podejścia do rozwiązania zagadnień badawczych. Doceniam Autorkę za umiejętność prawidłowego formułowania hipotez badawczych, bowiem ich weryfikacja stanowi wkład w rozwój wiedzy, w tym przypadku wiedzy dotyczącej turystyki dostępnej.

Rozprawa doktorska powstawała w latach 2021-2025, choć początek prac przypadł na trudny czas do prowadzenia badań naukowych, bowiem był to okres obowiązywania stanu pandemii COVID - 19. Kluczowy materiał źródłowy do pracy obejmujący zarówno wywiady pogłębione jak i badania ankietowe został zgromadzony w stosunkowo krótkim czasie tj. od października 2023 r. do października 2024 r. , co może świadczyć o dobrej organizacji pracy Doktorantki, dużego zaangażowania i systematyczności w realizacji poszczególnych etapów procedury badawczej. Z kolei zakres przestrzenny pracy jak pisze Autorka obejmował terytorium Polski (str. 10).

Reasumując, należy stwierdzić, iż przyjęta koncepcja badawcza rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Werner jest jasno i precyzyjnie określona. Przedstawione sformułowanie koncepcji badawczej uznaję za w pełni dające wszelkie podstawy do rzetelnej realizacji podjętego tematu badawczego.

Układ pracy i zawartość merytoryczna

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska jest obszernym studium. Liczy 295 stron tekstu, 27 tabel, 13 rysunków i 25 wykresów. Należy zaznaczyć, iż w pracy Autorka numeruje tabele, ryciny i rysunki odnosząc je do poszczególnych rozdziałów, przy czym ich liczba jest zróżnicowana. Liczba tabel waha się od 2 tabel w rozdziale 5 do 9 tabel w rozdziale 1, po jednym rysunku w rozdziale 3 i rozdziale 4 do 6 rysunków w rozdziale 1. Natomiast wykresy Doktorantka zaplanowała wyłącznie w rozdziale 4, w którym prezentuje wyniki badań ankietowych. Do tekstu rozprawy Autorka dołącza 3 załączniki i jest to formularz rejestracyjny dla osób niesłyszących podczas pobytu w obiektach noclegowych (zał. 1), kwestionariusz wywiadu (zał. 2) oraz kwestionariusz ankiety (zał. 3). Z kolei literatura przedmiotu liczy łącznie 302 prace, w tym 145 prac w języku obcym, głównie języku angielskim. Pochwalam Autorkę za aktualność wykorzystanej literatury, bowiem 47,6% zamieszczonych w wykazie prac zostało wydanych po 2015 r. Zastanawiam się jednak czy zgromadzona obszerna literatura nie przekracza percepcji czytelnika, choć rozumiem, że interdyscyplinarność podjętego tematu wymaga dobrego rozeznania w pracach z innych niż geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna dyscyplin naukowych.

Rozprawa doktorska mgr Aleksandry Werner składa się ze wstępu, 5 logicznie ułożonych rozdziałów merytorycznych, wniosków, bibliografii, streszczenia w języku polskim i języku angielskim, załączników oraz spisu tabel, spisu rysunków i spisu wykresów. Należy zaznaczyć, iż objętość poszczególnych rozdziałów jest zróżnicowana i waha się od 26 stron (rozdział 5) do 67 stron (rozdział 4). W mojej ocenie struktura pracy jest prawidłowa,

koherentna i wyczerpuje określone w temacie zagadnienia, zaś jej układ jest skonstruowany jasno i przejrzysto, oceniam go pozytywnie.

We wstępie przedłożonej do recenzji rozprawie doktorskiej Autorka określiła problem badawczy, przedstawiła cele pracy, jej zakres merytoryczny, przestrzenny i czasowy, a także zaprezentowała hipotezy badawcze, metody badań i materiały źródłowe oraz omówiła układ pracy wraz z zarysem treści rozdziałów. W mojej ocenie, jeśli Doktorantka planuje wydać monografię na podstawie pracy doktorskiej to proponuję wyszczególnić standardowe elementy rozdziału wstępnego. W pierwszej kolejności ponadto w treści sformułować cele pracy jako jej fundamenty, dopiero po określeniu celów przejść do przedstawienia hipotez, które stanowią przypuszczenia dotyczące spodziewanych wyników. Za bardzo dobre natomiast uznaję autorskie podsumowanie rozdziału wstępnego w postaci wizualizacji kartograficznej zaprezentowanej jako rys. 0.1.

W rozdziale pierwszym o charakterze teoretycznym Autorka w mojej ocenie dokonuje precyzyjnej konceptualizacji pojęć tj. osoba z niepełnosprawnościami, bariera w turystyce oraz turystyka dostępna. Generalnie przyjmuje następujące rozwiązanie – prezentuje pojęcia w świetle różnych autorów, organizacji, aktów prawnych i portali internetowych z wyraźnym podkreśleniem niespójności terminologicznych oraz definicyjnych, a następnie syntetyzuje wyniki w postaci zestawienia tabelarycznego (tab. 1.1, tab. 1.2). Z kolei na podstawie przeprowadzonego przeglądu pojęć dokonuje adekwatnego wyboru pojęcia na potrzeby pisanie niniejszej rozprawy. Pochwalam Autorkę za prezentację podstawowych definicji i pojęć stosowanych w pracy, ponieważ staranne przedstawienie i usystematyzowanie kluczowych terminów na początku prowadzonych badań jest niezwykle istotne. Uporządkowanie bowiem pojęć zapewnia spójność i przejrzystość prezentowanych treści oraz stwarza solidną podstawę, która zwiększa szanse na uzyskanie wiarygodnych i rzetelnych wyników. Za walor tej części pracy uznaję ponadto sugestywne, autorskie wizualizacje kartograficzne, do których zaliczam rysunek 1.3 i rysunek 1.4. Uważam, że te wizualizacje stanowią istotny element w pracy ponieważ w sposób czytelny i atrakcyjny przedstawiają omawiane zagadnienia. Jednakże zastanawiam się, czy w kontekście tytułu rozdziału nie warto byłoby rozważyć zmianę terminologii z „turystyka włączająca” na „turystyka inkluzywna”. Moim zdaniem użycie terminu „inkluzja” może w tym przypadku lepiej rezonować z nowoczesnym podejściem do tematu pracy.

W rozdziale drugim zatytułowanym „Produkt turystyczny dla osób z niepełnosprawnościami” Doktorantka w świetle literatury przedstawia różnorodność podejść definicyjnych produktu turystycznego, klasyfikacji produktu turystycznego, przedstawia

elementy składowe produktu turystycznego oraz wymienia jego kategorie. Zwraca przy tym słusznie uwagę na brak spójnej koncepcji teoretycznej, która uwzględniałaby wymiar dostępności w procesie projektowania produktu turystycznego. Zgadzam się w pełni z Autorką, że znajomość klasyfikacji produktów turystycznych jest istotnym narzędziem dla zarządzania i planowania w sektorze turystycznym (str.95). Za wartościową część omawianego rozdziału uznaję podkreślenie roli obsługi jako kluczowego elementu produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami. To właśnie profesjonalna i empatyczna obsługa ze znajomością potrzeb gości z niepełnosprawnościami oraz umiejętność dostosowania usług do ich wymagań są konieczne, aby stworzyć produkt turystyczny, który będzie nie tylko atrakcyjny, ale także inkluzyjny i respektujący różnorodność. Zastanawiam się natomiast czy prezentacja zasad pomocy i specyfiki obsługi osób z niepełnosprawnościami zamieszczonych na stronach 117-120 z wykorzystaniem wyróżników jest niezbędna dla pracy, czy może warto rozważyć inny sposób ich prezentacji. Dobrym zwieńczeniem omawianego rozdziału jest ukazanie innowacyjnego podejścia do obsługi turystów z niepełnosprawnościami i kreowania produktów turystycznych łącznie z przedstawieniem przykładów projektów i programów dotyczących innowacji produktowych wpływających na rozwój turystyki dostępnej (str.127).

Rozdział trzeci ma w mojej opinii charakter analityczny i został opracowany na podstawie zagranicznych raportów i publicznych baz danych dotyczących osób z niepełnosprawnościami. Z jednej strony jest to obraz statystyczny skali i rozmiarów osób z niepełnosprawnościami w ujęciu globalnym i wybranych obszarów geograficznych świata (tab. 3.1), czy poszczególnych państw Unii Europejskiej (tab. 3.3), z drugiej strony Autorka na podstawie wnikliwej analizy dostępnych materiałów źródłowych jednoznacznie podkreśla rolę turystyki dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami jako istotnego i wartościowego rynku (str. 138-139), dokumentując zarówno wielkość jak i wartość rynku dostępności na wybranych przykładach z różnych regionów geograficznych. Podzielam pogląd Doktorantki, iż biorąc pod uwagę potencjał rynku, turystyka dostępna powinna być coraz częściej postrzegana jako szansa gospodarcza na świecie. Szkoda, jedynie, że ograniczona dostępność do materiałów źródłowych nie pozwoliła na wskazanie jak należy sądzić wzrostowej tendencji w liczbie osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w turystyce dostępnej oraz w wielkości generowanych dochodów. Zastanawiam się natomiast nad prawidłowością zapisu w tabeli 3.5 tj. „całkowita wartość turystyki dostępnej”. W mojej ocenie rozdział 3 jest interesujący poznawczo i poprawny pod względem merytorycznym.

Interesujący i wartościowo poznawczy w mojej ocenie pozostaje rozdział czwarty, który jest rezultatem prowadzonych przez mgr Aleksandrę Werner z jednej strony badań

ankietowych, z drugiej zaś wywiadów eksperckich. Dokonując oceny podzielę go na dwie części. Pierwsza część, obejmie podrozdziały 4.1. do 4.3., w których Doktorantka na podstawie wyników badań ankietowych przeprowadza pogłębioną diagnozę i bardzo wnikliwie interpretuje odpowiedzi respondentów dotyczące: roli turystyki w życiu osób z niepełnosprawnościami, motywów zachowań i oczekiwań turystów z niepełnosprawnościami wobec produktu turystycznego, barier oraz rozwiązań wspierających korzystanie z produktu turystycznego przez osoby z niepełnosprawnościami, a także działań zwiększających świadomość na temat turystyki dostępnej. Wysoko oceniam zamysł Autorki, która każdorazowo interpretuje wyniki badań w zależności od rodzaju niepełnosprawności, co czyni je bardziej interesujące i wartościowe w warstwie poznawczej. Łącznie w badaniu ankietowym udział wzięło 643 respondentów z niepełnosprawnościami, w tym 47% osób z niepełnosprawnością fizyczną, 28% z niepełnosprawnością wzrokową i 25% osób z niepełnosprawnością słuchową. Należy zaznaczyć, że grupa docelowa została zróżnicowana ze względu na miejsce zamieszkania, wiek i poziom wykształcenia, a dobór próby zastosowano uwzględniając 95% poziomu ufności przy błędzie statystycznym wynoszącym 4%. Natomiast kwestionariusz ankiety składał się z dwóch części (zał. 3). Pierwsza z nich była częścią merytoryczną i zawierała 8 pytań, natomiast druga stanowiła metryczkę ankiety, obejmującą 6 pytań. W kwestionariuszu ankiety zastosowano różnorodne typy pytań, z przewagą pytań na skali nominalnej, w tym pytania zamknięte jednokrotnego i wielokrotnego wyboru z limitem odpowiedzi, a także pytania zamknięte z odpowiedziami testowymi w formie sześciostopniowej skali Likerta. Nie mam uwag do kwestionariusza ankiety – oceniam go pozytywnie i uważam, że pytania były sformułowane jasno i zrozumiale, co z pewnością zachęcało do jego wypełnienia. Z kolei uzyskane wyniki z przeprowadzonych badań ankietowych zostały wyeksponowane w postaci 25 wizualizacji kartograficznych, głównie wykresów słupkowych. Uważam, że są one wykonane poprawnie, charakteryzują się dobrą jakością oraz prezentują się estetycznie.

Zgromadzony obszerny materiał badawczy wymagał uporządkowania i zastosowania różnorodnych metod analizy statystycznej. Autorka skutecznie posłużyła się metodami statystycznymi, które prezentuje w tabeli 4.2. Zastosowane metody pozwoliły na analizę współzależności badanych zjawisk i siły związku, a także określenia istotności zależności między zmiennymi.

Inny źródłowo charakter ma druga część rozdziału czwartego obejmująca podrozdział 4.4. pt.: „Innowacyjne rozwiązania wspierające dostępność produktu turystycznego”. Autorka na podstawie 13 wywiadów eksperckich z zastosowaniem techniki indywidualnego wywiadu

pogłębianego (IDI) z opracowanym scenariuszem wywiadu (zał. 2) identyfikuje 24 rozwiązania wspierające dostępność produktu turystycznego i poddaje je ocenie przez respondentów. W efekcie uzyskuje interesujące wyniki dotyczące informacji na temat usług i produktów turystycznych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, działań zwiększających społeczną świadomość na temat turystyki dostępnej oraz identyfikuje bariery utrudniające korzystanie z produktów turystycznych.

Reasumując, pozytywnie oceniam uzyskane wyniki badań prezentowanych w rozdziale czwartym i uznaję za interesujące oraz ciekawie zinterpretowane, ale zastanawia mnie opis w tabeli 4.2 w kolumnie „Wskaźnik statystyczny” czy wszystkie wymienione pozycje to wskaźniki statystyczne, ponadto w przypadku publikacji rozprawy proponuję zróżnicowanie prezentacji kartograficznych.

Z rozdziałem czwartym koresponduje rozdział piąty nt.: „Projektowanie i wdrażanie produktów turystycznych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami”, w którym Doktorantka na podstawie uzyskanych wyników badań własnych opracowała autorską koncepcję kreowania produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz określiła zestaw rekomendacji dla interesariuszy zaangażowanych w proces kreowania produktów turystycznych wraz z podmiotami zaangażowanymi w implementację rekomendacji.

Jeśli chodzi o koncepcję to uważam ją za oryginalną, prawidłowo skonstruowaną, koherentną i dobrze zaprojektowaną graficznie (rys. 5.1). Zgadzam się z Autorką, co jednoznacznie wynika z przeprowadzonych badań, że koncepcja integruje kluczowe elementy ścieżki turysty z niepełnosprawnościami (tab. 51), poza tym wskazuje na zależności między nimi oraz ma istotne znaczenie dla budowania dostępnych produktów turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami (str. 247). Dyskusyjne w mojej opinii może być uwzględnienie w części graficznej koncepcji (rys. 5.1) jedynie najistotniejszych z punktu widzenia respondentów motywów. Oczywiście rozumiem, że w razie konieczności Autorka będzie bronić swoich racji. W pełni natomiast zgadzam się, że kluczowe pozostają dwa elementy produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami po pierwsze jest to informacja, przede wszystkim dostosowana do różnych potrzeb percepcyjnych, a po drugie kompetentna, empatyczna i gotowa do wsparcia obsługa, co w bardzo dobry sposób odzwierciedla tab.5.2.

Z uznaniem przyjmuję podrozdział 5.3. nt.: „Rekomendacje dla interesariuszy zaangażowanych w proces kreowania produktów turystycznych”, w którym Doktorantka na podstawie badań własnych, literatury przedmiotu oraz dokumentów strategicznych formułuje 10 szczegółowo opisanych rekomendacji odpowiadających na rzeczywiste potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Uważam, że są one bardzo rzetelnie opracowane i adekwatne do

rzeczywistych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dobrym zwieńczeniem tego podrozdziału jest przyporządkowanie podmiotów odpowiedzialnych za implementację rekomendacji (rys. 5.2).

Podsumowując, rozdział piąty nie tylko wnosi nową, oryginalną koncepcję kreowania produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami, ale także dostarcza praktycznych wskazówek i narzędzi. To sprawia, że jest on nie tylko wartościowy z naukowego punktu widzenia, ale także bardzo przydatny dla interesariuszy zaangażowanych w proces kreowania produktów turystycznych.

W końcowej części pracy, którą Doktorantka moim zdaniem nie do końca słusznie nazywa wnioskami odnosi się do sformułowanych we Wstępie celów pracy, postawionych hipotez badawczych oraz formułuje wnioski. W mojej ocenie w sposób jasny i klarowny odnosi się do realizacji celu zasadniczego i celów szczegółowych w pracy. Z powodzeniem weryfikuje i wnikliwie analizuje postawione hipotezy robocze, w tym 2 hipotezy (H1 i H2) uznaje za prawdziwe, zaś trzecią hipotezę (H3) tj. „Motyw zdrowotny korzystania z produktu turystycznego jest uważany za najważniejszy przez osoby z niepełnosprawnościami” w toku badań odrzuca. Zgadzam się z powyższymi stwierdzeniami i uznaję ich poprawność oraz zasadność.

Reasumując, recenzowana rozprawa jest prawidłowa w warstwie merytorycznej, osiągnięcia i pewne wątpliwości zostały zamieszczone przy omawianiu poszczególnych rozdziałów. W mojej ocenie Doktorantka w pełni wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań naukowych.

Źródła informacji i metody badań

Podjęty temat badawczy wymagał doboru różnorodnych materiałów źródłowych. W pracy zostały więc wykorzystane zarówno materiały o charakterze pierwotnym, jak i wtórnym. Zasadnicze jednak znaczenie dla całości pracy miały materiały pierwotne uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań ankietowych wśród 643 respondentów. Co prawda Doktorantka zleciła je firmie zewnętrznej, ale rozumiem specyfikę próby badawczej, gdzie respondentami były osoby z niepełnosprawnościami i jednocześnie spełniały kryterium uczestnictwa w wyjazdach turystycznych. Sądzę ponadto, że Doktorantka zaprojektowała, uzyskała i dysponowała środkami finansowymi pochodzącymi z projektu. Pozytywnie natomiast oceniam kwestionariusz ankiety, co zostało dokładnie omówione przy recenzowaniu treści rozdziału czwartego. Za istotne dla rozprawy należy uznać materiały pozyskane w drodze indywidualnych pogłębionych wywiadów z ekspertami, które po skrupulatnej analizie okazały

się niezwykle cenne do opracowania kwestionariusza ankiety skierowanej do turystów z niepełnosprawnościami. Specyfika pracy wymagała także wykorzystania informacji wtórnych, które pochodziły m.in. z raportów Międzynarodowej Organizacji Zdrowia (WHO), Światowej Organizacji Turystyki Narodów Zjednoczonych (UNWTO) czy z baz danych Europejskiego Urzędu Statystycznego (Eurostat). Szczegółowy wykaz wykorzystanych źródeł wtórnych Doktorantka prezentuje w tabeli 3.1. W mojej ocenie materiał źródłowy został zgromadzony prawidłowo, jest on szeroki i wiarygodny naukowo, co dało podstawę do prowadzenia rzetelnej analizy i uzyskania wiarygodnych wyników.

W pracy zastosowano pluralizm metod badawczych wykorzystując metody jakościowe i ilościowe. Procedurę badawczą natomiast prowadzono w oparciu o zastosowanie kwantyfikacji oraz triangulacji i w tym miejscu podzielam zdanie Autorki, iż takie podejście metodologiczne przyczynia się do zwiększenia rzetelności i trafności uzyskanych wyników. Specyfika pracy spowodowała dominację badań jakościowych, co pozwoliło na pogłębione zrozumienie motywów zachowań, wyzwań, barier i możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w turystyce. Obok metod jakościowych Doktorantka posłużyła się metodami ilościowymi. Ważne miejsce w pracy zajmowały metody statystyki opisowej w postaci analiz statystycznych oraz wnioskowania statystycznego. Wykorzystane różnorodne wskaźniki statystyczne i testy statystyczne zestawiono w tabeli 4.2.

Moim zdaniem, biorąc pod uwagę założenia i cele badawcze przyjęte przez Autorkę stwierdzam, że dokonała Ona właściwego doboru źródeł informacji i metod badawczych. Zgromadzony materiał źródłowy ma mocne podstawy merytoryczne i jest wiarygodny naukowo, a wskazane metody badawcze jego analizy w pełni pozwalają na weryfikację postawionych celów i hipotez badawczych.

Formalna strona pracy

W mojej ocenie praca została napisana prawidłowym językiem z zachowaniem wymogów stylu naukowego. Na szczególne podkreślenie zasługuje skrupulatnie dokonana korekta autorska. Nie zdarzały się usterki stylistyczne, gramatyczne i literowe. Z kolei zamieszczone w pracy wykresy i ryciny w mojej opinii są zrozumiałe i estetyczne, dobrze eksponują zebrany materiał empiryczny, choć wizualizacje kartograficzne w odniesieniu do prezentacji wyników badań ankietowych w moim przekonaniu można było bardziej zróżnicować i rozszerzyć opisy źródeł z dodaniem rodzaju badań, a także czasu ich przeprowadzenia. Generalnie ryciny i wykresy charakteryzują się dobrą czytelnością, niemniej w przypadku rys. 2.1, wyk. 4.7, wykresów 4.9-4.11 oraz rys. 5.2 warto dopracować ich

czytelność. Niestety nie dostrzegam w tekście pracy, w odpowiednich miejscach cytowań zamieszczonych w rozprawie załączników. Za duży walor pracy uważam bardzo skrupulatnie i rzeczowo przygotowane tabele, których zawartość wielokrotnie stanowiła bardzo dobre podsumowanie rezultatów prowadzonych analiz. Zastanawiam się nad liczbą przypisów dolnych (335 przypisów dolnych), czy nie warto część z nich przenieść do treści pracy.

Moim zdaniem praca pod względem formalnym została przygotowana prawidłowo z dużą starannością i dbałością o zagadnienia redakcyjne.

Konkluzja

Podsumowując powyższe uwagi recenzyjne uważam, że rozprawa doktorska mgr Aleksandry Werner pt: „Koncepcja kreowania produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami” przygotowana pod kierunkiem dr hab. Beaty Meyer, prof. US oraz promotorki pomocniczej dr Agnieszki Sawińskiej jest oryginalnym i wartościowym opracowaniem, w którym Autorka potwierdziła umiejętność do samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Wykazała się również znaczącą wiedzą teoretyczną w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa mgr Aleksandry Werner w myśl Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce odpowiada w pełni wymogom stawianym pracom doktorskim, w związku z tym stawiam wniosek o przyjęcie pracy i dopuszczenie jej Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Iwona Jażewicz, prof. UP

Słupsk, dnia 11 grudnia 2025 r.